

A diagram illustrating the components of academic integrity. A central blue box labeled 'ČESTITOST' is connected by curved lines to six surrounding yellow boxes, each containing a virtue. The virtues are arranged in a semi-circular arc to the right of the central box. The virtues, from top to bottom, are: ISKRENOST, POŠTENJE, POVJERENJE, ODGOVORNOST, HRABROST, and POŠTOVANJE.

ČESTITOST

ISKRENOST

POŠTENJE

POVJERENJE

ODGOVORNOST

HRABROST

POŠTOVANJE

KAKO S UČENICIMA RAZGOVARATI O
AKADEMSKOJ ČESTITOSTI I PLAGIRANJU

KAKO S UČENICIMA RAZGOVARATI O **AKADEMSKOJ ČESTITOSTI I PLAGIRANJU**

Izdavač: Forum za slobodu odgoja, Kralja Držislava 12, 10 000 Zagreb; tel.: 01/4663-503, fax: 01/5579-997, www.fso.hr, forum@fso.hr

Za izdavača: Eli Pijaca Plavšić

Autor: Mario Bajkuša

Grafičko oblikovanje: Mario Bajkuša

Tekst je dovršen u veljači 2017

© Forum za slobodu odgoja, 2017.

Prijedlozi nastavnih aktivnosti sadržani u ovoj publikaciji napravljeni su u dobroj namjeri te ponuđeni učiteljima i stručnim suradnicima kao poticaj. Pozivaju se učitelji i stručni suradnici da svaku predloženu nastavnu aktivnost prilagode uzrastu i pojedinom razrednom odjelu poštujući pedagoške, metodičke i didaktičke standarde. Forum za slobodu odgoja nije odgovoran za moguće posljedice nastale nestručnim provođenjem ovih nastavnih aktivnosti.

Ova publikacije je namijenjena isključivo za neprofitnu i obrazovnu svrhu. Vlasnik ovog primjerka može koristiti bilo koji dio za neprofitnu uporabu u obrazovne svrhe. Niti jedan dio ove publikacije ne smije se digitalizirati, adaptirati, prevoditi ili uključivati u nove kompilacije bez prethodne pismene suglasnosti Foruma za slobodu odgoja. Umnožavanje je dopušteno uz navođenje izvora.

U trenutku uključivanja popisa vanjskih internetskih izvora nisu bili uočljivi nikakvi ilegalni, nepotpuni ili neaktivni sadržaji na stranicama do kojih poveznice upućuju. Na aktualno i buduće oblikovanje, sadržaje, autorska prava na povezanim stranicama ili na stranicama na koje se upućuje Forum za slobodu odgoja nema nikakvoga utjecaja te se ovime izričito ograđuje od svake odgovornosti za promjenu istih nakon što je ova publikacija objavljena.

UVOD

Iskrenost, povjerenje, poštenje, poštovanje, odgovornost i hrabrost glavne su vrijednosti koje, prema Međunarodnom centru za akademski integritet (<http://www.academicintegrity.org/>), čine **akademsku čestitost**.

Poštovanje navedenih načela prije svega osigurava povjerenja u druge da odgovorno i čestito obavljaju svoj posao što povećava povjerenje ne samo u tu osobu već i u struku i/ili znanost s kojom se osoba bavi. Poštovanje tih načela osigurava da oni radišni budu priznati, da se jača i razvija kultura stručnosti i pravednosti, da se jača odnos povjerenja među ljudima i prema institucijama. Ukratko, akademska čestitost daje poticaj za jačanje čestitosti i u društvu.

Stanje u Hrvatskoj po pitanju etičnosti u području obrazovanja i znanosti može se opisati veoma niskim ocjenama. Nedavno objavljeno istraživanje dr. sc. Borisa Jokića i dr. sc. Zrinke Ristić-Dedić pokazuje kako „80 posto [...] [učenika] prepisuje domaće zadaće (doduše, neki to čine rijetko), a gotovo trećina priznaje da prepisuje često i gotovo uvijek. Manje prepisuju odlični učenici, no i među njima je prepisivanje učestala pojava: gotovo nikad ne prepisuje njih 38 posto, a ostatak to čini rijetko (48), često (11) ili gotovo uvijek (3)“ (Lilek 2017.). U jednom ranijem istraživanju „preko 90% nastavnika [...] izjavilo je da je uhvatilo učenika kako prepisuje na njegovu satu“ (Bratović 2014.: 23).

Općenito je percepcija kako se prema prepisivanju kao društvu odnosimo dosta popustljivo, a u nekim slučajevima ga i (prešutno) prihvaćamo. Takav odnos društva prema prepisivanju, kao obliku kršenja akademske čestitosti, šalje mladima poruku da su takva ponašanja manje-više prihvatljiva i da često prolaze bez odgovarajuće sankcije. Takvog su mišljenja i učitelji i ravnatelji koji u velikoj mjeri smatraju da su „razlozi za korupciju u srednjim školama ukorijenjeni u društvu“ (Bratović 2014.: 23).

Mladi su primili poruku koju im je društvo poslalo. To je vidljivo u podatku kako „čak 63% učenika smatra da su za upis na fakultet u Hrvatskoj važnije druge stvari od sposobnosti učenja. To su snalažljivost, osobne veze, nepotizam. Tezom da su veze važnije od učenja u potpunosti se slaže 25 posto ispitanih đaka, a 38 posto ih se uglavnom slaže. Samo 11 posto njih misli da teza ne stoji“ (Lilek 2017.).

Uloga obrazovanja

Prema članku 4. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17) jedni od ciljeva odgoja i obrazovanja su:

- „3. odgajati i obrazovati učenike u skladu s općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima, ljudskim pravima i pravima djece, osposobiti ih za življenje u multikulturalnom svijetu, za poštivanje različitosti i toleranciju te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom razvoju društva,
- 4. osigurati učenicima stjecanje temeljnih (općeobrazovnih) i stručnih kompetencija, osposobiti ih za život i rad u promjenjivom društveno-kulturnom kontekstu prema zahtjevima tržišnog gospodarstva, suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija i znanstvenih spoznaja i dostignuća,
- 5. osposobiti učenike za cjeloživotno učenje“

Akademska čestitost i očuvanje akademskog integriteta pripadaju među „opće kulturne i civilizacijske vrijednosti“ i može ih se smatrati kao „aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom razvoju društva“.

Načini korištenja i analiziranja informacija, poštivanje tuđeg autorstva i pismeno izražavanje koje poštuje načela akademske čestitosti spadaju među temeljne i stručne kompetencije i uvjet su sudjelovanja osobe u suvremenim društvenim, političkim, gospodarskim, ekološkim i drugim zbivanjima. Njegovanjem akademske čestitosti i integriteta od najranijih školskih dana aktivno potičemo cjeloživotno učenje te osobni rast učenika.

Iz svega navedenog razvidna je značajna uloga obrazovanja u razvoju načela akademske čestitosti kod učenika.

Pogledom na sadašnje stanje u programu naše škole može se utvrditi kako su teme akademske čestitosti veoma slabo zastupljene i uvelike ovise o pojedinačnim naporima učitelja i stručnih suradnika. S druge strane, akademska čestitost je bila veoma zastupljena u prijedlogu Cjelovite kurikularne reforme (Bajkuša 2016.) u nekoliko predmeta i međupredmetnih tema.

Uloga škole

Škola, kao zajednica onih koji uče, može dati veliki doprinos u razvoju i njegovanju akademske čestitosti ne samo u školi već, posljedično, i u cijelom društvu.

Marilyn Price-Mitchell (2015.) u svom članku „Creating a Culture of Integrity in the Classroom“ navodi pet načina kako se može potaknuti, razviti i njegovati kultura akademske čestitosti u razredu.

1. Čestitost treba „utkati“ u razrednu kulturu i to ne primarno sankcioniranjem neprihvatljivog ponašanja već poticanjem i nagrađivanjem hrabrost, odgovornosti, iskrenosti, odlučnosti učenika.
2. Razrednu kulturu treba prožeti govorom o vrijednostima i načelima kao što su iskrenost, povjerenje, poštenje, poštovanje, odgovornost i hrabrost; učenicima treba dati primjere osoba koje su bile hrabre u zastupanju i zalaganju za navedene vrijednosti.
3. Na neprihvatljiva ponašanja treba odgovoriti primjereno i dosljedno sukladno uspostavljenim školskim i razrednim pravilima.
4. Treba poticati rasprave s različitim citatima o vrijednostima i načelima.
5. Učenike treba podržati u razvijanju samopouzdanja što se postiže prije svega u tome da su i sami učitelji i stručni suradnici dosljedni u onome o čemu govore.

U razvoju i njegovanju akademske čestitosti i integriteta posebnu ulogu mogu igrati stručni suradnici knjižničari. Kao stručnjak, knjižničar može pomoći i kolegama i učenicima u svladavanju osnovnih vještina korištenja izvora i literature, upravljanja informacijama i poštivanja pravila o citiranju i korištenju radova drugih osoba. Stoga je kvalitetna suradnja s knjižničarem od iznimne važnosti za akademske čestitosti.

Napomene

Nastavne aktivnosti predstavljene u ovoj publikaciji prije svega su namijenjene za izvođenje u srednjim školama, kako gimnazijama tako posebno i strukovnim školama.

One se mogu izvoditi u sklopu predmeta kao što su Hrvatski jezik, Etika, Vjeronauk, Sociologija, Filozofija, međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje te u predmetima stranih jezika uz odgovarajuću prilagodbu. Isto tako ove aktivnosti se mogu izvoditi i u sklopu strukovnih predmeta s ciljem upućivanja učenika u profesionalnu etiku određene struke. Nadalje, aktivnosti su priklade za izvođenje u sklopu aktivnosti školske knjižnice kao i na satu razredne zajednice.

S obzirom na to da se u nastavnim aktivnostima dosta govori o vrijednostima vjerojatno je kako će učenici tom govoru suprostaviti trenutno stanje u društvu koje u mnogome odudara od onoga o čemu se govori. Potrebno je u takvim situacijama učenike uputiti na primjere osoba koje su ostaje vjerne navedenim vrijednostima i koje su zbog toga dobile priznanje za svoj rad i čestitost. Tako će se učenicima predstaviti univerzalnost vrijednosti o kojima se govori.

Zaključno

Pet nastavnih aktivnosti koje su predstavljene u ovoj publikaciji jesu poziv i poticaj učiteljima i stručnim suradnicima da s učenicima rade na ovim temama te da kod učenika razviju ključne kompetencije koje će im trebati u životu bez obzira na trenutno stanje kako u našem tako i u globalnom društvu.

Vrijednosti akademske čestitosti su univerzalne, uvijek će biti visoko vrednovane i na kraju, bez obzira na trenutna stanja, dobit će zasluženo priznanje.

Pozivamo učitelje i stručne suradnike da nam se jave s komentarima, izvještajima i dojmovima učenika.

Na kraju treba ipak spomenuti kako škola, iako važan nije jedini čimbenik razvoja i poticanja vrijednosti koje čine akademsku čestitost. Jer, kako kaže Boris Jokić: „Svi zajedno, a naročito akademska zajednica i politika, trebali bi mnogo više pažnje posvećivati poticanju etičnosti u obrazovanju, znanosti i društvu“ (Lilek 2017.).

Na svima nama je dakle zadaća da mladima pošaljemo drugačiju poruku.

Mario Bajkuša

Čija je ovo pjesma?

Cilj: približiti učenicima pojam autorstva.

Ishodi: učenik/ca uočava kršenje autorstva u raznim vrstama djelatnosti; definira autorsko djelo; nabraja ključne sastavnice autorstva.

Potrebni materijali: tiskan radni list za učenike, projektor, računalo, pristup Internetu.

Tijek aktivnosti:

Prije početka aktivnosti na mrežnoj stranici „YouTube“ potražite kratki film o pjesmama koje su plagirane bilo da se radi o stranim ili domaćim pjesmama. Kao početak pretrage možete pogledati sljedeće kratke filmove: https://www.youtube.com/watch?v=q4RHv_ke-ic i <https://www.youtube.com/watch?v=1GWMvCXdsG4>.

Na početku aktivnosti prikažite učenicima kratki film kojeg ste odabrali. Nakon što su učenici pogledali kratki film potaknite raspravu sa sljedećim pitanjima:

Poznajete li neke od pjesama?; Jesti li znali za ove sličnosti između pjesama? Koje je vaše mišljenje o ovome?; Kako biste vi okarakterizirali ove postupke?

Nakon rasprave prikažite učenicima sljedeći kratki film: <https://www.youtube.com/watch?v=TyhEzWeZSC8>.

Potaknite raspravu s učenicima sa sličnim pitanjima kao u prethodnom slučaju. Obje rasprave možete povezati sa sljedećim pitanjima:

Što je zajedničko ovim slučajevima?; Što mislite o ovim situacijama?; Kako biste se vi osjećali da vam se slično dogodi?

Nakon rasprave uputite učenike da pročitaju i usporede dva teksta s radnog lista.

Tekst u lijevom stupcu preuzet je s <http://www.lektire.hr/romeo-i-julija/> (pregledano: 25.1.2017.). Tekst u desnom stupcu je prilagođen od strane autora za potrebe vježbe.

Neka učenici podcrtaju ili na neki drugi način označe dijelove koji su slični. Nakon što su završili s čitanjem i uspoređivanjem potaknite raspravu sljedećim pitanjima:

Što mislite koji je od ova dva teksta original?; Zašto mislite tako?; Kako biste vi okarakterizirali drugi tekst?; Možete li napraviti usporedbe s prethodna dva slučaja (pjesme i slike)?; Koje su razlike, a koje su sličnosti?

Potrebno je naglasiti kako se u svim slučajevima koji su navedeni do sada radi o kopiranju tuđih radova, odnosno upotrebe tuđih autorskih djela kao svojih.

Uputite učenike u definiciju autorskog djela:

„Autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu.“ Čl. 5. st. 1. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima („Narodne novine“ broj 167/03, 79/07, 80/11, 141/13 i 127/14).

Na kraju, upitajte učenike o definiciji i smatraju li je dovoljnom.

Tragedija "Romeo i Julija" jedno je od najpoznatijih djela slavnog engleskog pisca Williama Shakespearea te jedno od najpoznatijih ljubavnih tragedija uopće. To je prva Shakespeareova tragedija, koju je napisao 1593. godine, nakon dvije, sada manje poznate komedije. Djelo je nastalo u prvom razdoblju njegova stvaralaštva, a inspiraciju za njega dobio je iz opće poznate legende o ljubavnicima iz Verone, koji su svoje živote završili tragično, upravo zbog ljubavi. Još je i Dante Alighieri, više od sto godina prije Shakespearea, u svojoj Božanstvenoj komediji, u dijelu o Čistilištu, spomenuo tragediju obitelji Montecchi i Capuleti, ali i pored toga postoje navodi da je to bio povijesni događaj iz 1303. godine. Spominje se i u djelu Povijest Verone, tiskanom oko 1595. godine. Nekoliko je književnika prije Shakespearea koristilo ovaj motiv nesretnih ljubavnik iz Verone u svojim djelima, ali je njegovo zasigurno ostalo najpoznatije.	William Shakespeare autor je djela „Romeo i Julija“, najpoznatije ljubavne tragedije uopće. Napisao ju je 1593. godine nakon dvije, sada manje poznate komedije. Tragedija „Romeo i Julija“ je nastala u prvom razdoblju njegova stvaralaštva, a ideju za djelo je dobio iz poznate legende o ljubavnicima iz talijanskog grada Verone koju su tragično stradali zbog svoje ljubavi. Još je i Dante Alighieri, više od sto godina prije Shakespearea, u svojoj Božanstvenoj komediji, u dijelu o Čistilištu, spomenuo tragediju obitelji Montecchi i Capuleti koja je navodno istinita priča iz 1303. godine koja se spominje i u djelu „Povijest Verone“ iz 1595. godine. Ovaj motiv nesretnih ljubavnika koristio je niz drugih autora prije Shakespearea.
--	---

Akademska čestitost

Cilj: približiti učenicima vrijednosti akademske čestitosti i integriteta.

Ishodi: učenik/ca prepoznaje koje su vrijednosti i načela prekršena u pojedinim situacijama; opisuje moguće dugoročne posljedice takvih situacija kako na pojedinca tako i na društvo; nabraja vrijednosti i načela akademske čestitosti; definira etički kodeks; prihvaća potrebu poštivanja načela akademske čestitosti i integriteta.

Potrebni materijali: tiskan radni list za učenike.

10

Tijek aktivnosti:

Na početku aktivnosti s učenicima raspravite situacije koje su predstavljene na radnom listu. Situaciju pročitajte te upitajte učenike:

Što mislite o ovoj situaciji?, Koja su načela/vrijednosti prekršene?, Možete li identificirati neke posljedice ove situacije, osobne ili na druge ljude?

Neka učenici zapišu u tablicu načela koja su prekršena kao i navedene posljedice situacija. Neki od mogućih odgovora su:

Situacija	Što je prekršeno?	Posljedice
Ivana nije pročitala „Posljednje Stipančiče“ iako je rok za predaju izvještaja o lektiri u petak. Kako bi stigla predati izvještaj Ivana preuzima tekst s web-stranice s lektirama, preuređuje ga i tako ga predaje.	Načelo iskrenosti.	Nezaslužno izvršavanje obveza.
Marko je asistent na fakultetu. Kako bi bio promoviran na višu poziciju potrebno je da provede istraživanje i napiše članak o tome. Marko se odlučuje „skratiti vrijeme“ te piše članak s podacima koje je izmislio.	Načelo odgovornosti.	Nezaslužno zauzimanje pozicije. Uskraćivanje pozicije nekome tko provodi istraživanja i radi. Ovisno o području rezultati mogu uzrokovati i konkretne posljedice po ljude.
Slavica je uočila oglas za posao u agenciji koja provodi ispitivanje kvalitete i ispravnosti hrane. Iako nema završen fakultet i potrebnu stručnu spremu, Slavica preko Interneta kupuje diplomu odgovarajućeg fakulteta na temelju koje dobiva posao.	Načelo iskrenosti, odgovornosti, poštenja.	Može dovesti do konkretnih posljedica po ljude jer se radi o ispitivanju ispravnosti hrane.
Pavla do kraja rujan treba objaviti izvorni znanstveni članak kako bi osigurala radno mjesto fakultetu. Pavla se odlučuje „poslužiti“ radovima drugih znanstvenika koje je navodila u svome radu ali ih nije navela kao autore.	Načela iskrenosti i odgovornosti. Načela autentičnosti i originalnosti. Načelo poštovanja tuđeg rada.	Nezaslužno zauzimanje pozicije. Uskraćivanje pozicije nekome tko provodi istraživanja.
Martin je uzeo od Ivana seminarski rad kojeg je predao pod svojim imenom kako bi ispunio uvjet za pristup završnom ispitu.	Načelo poštenja i odgovornosti. Načelo autentičnosti i originalnosti.	Nezaslužno ispunjavanje uvjeta.

Kao zaključak ovog dijela uputite učenike kako načela iskrenosti, odgovornosti, poštenja, autentičnosti i originalnosti čine AKADEMSKU ČESTITOST. Akademska čestitost se upostavlja kako bi se unutar bilo koje zajednice razvili odnosi povjerenja, iskrenosti i čestitosti.

S obzirom na to da većina učenika u Hrvatskoj planira nastaviti obrazovanje nakon srednje škole potrebno im je napomenuti kako se na visokim školama ili fakultetima uspostavlja ETIČKI KODEKS. Etičkim kodeksom se

uspostavljaju „osnovna i opća etička načela i vrijednosti, etička načela u znanosti i visokom obrazovanju“ , a primjenjuje se na sve članove akademske zajednice.

Nakon prethodnog uvoda uputite učenike da pročitaju neke dijelove Etičkog kodeksa koji se nalaze na radnom listu.

Potaknite raspravu sljedećim pitanjima:

O čemu govore navedeni članci?; Koje vrijednosti i načela se spominju?; Što se zahtijeva o članova akademske zajednice?; Što se zahtijeva od studenata?

Nakon rasprave uputite učenike kako na hrvatskim sveučilišta i drugim visokoškolskim ustanovama od studenata traži da poštuju načela akademske čestitosti i integriteta te da se, na primjer, od njih traži da u svojim seminarskim i završnim radovima potpišu Izjavu o akademskoj čestitosti.

Uputite ih da pročitaju Izjavu s radnog lista te da podcrtaju ili na neki drugi način označe što točno student izjavljuje potpisujući ovu Izjavu.

S učenicima provjerite što su podcrtali te potaknite raspravu o tome sljedećim pitanjima:

Na što se točno student obvezuje u ovoj izjavi?

Situacija	Što je prekršeno?	Posljedice
Ivana nije pročitala „Posljednje Stipančiče“ iako je rok za predaju izvještaja o lektiri u petak. Kako bi stigla predati izvještaj Ivana preuzima tekst s web-stranice s lektirama, preuređuje ga i tako ga predaje.		
Marko je asistent na fakultetu. Kako bi bio promoviran na višu poziciju potrebno je da provede istraživanje i napiše članak o tome. Marko se odlučuje „skratiti vrijeme“ te piše članak s podacima koje je izmislio.		
Slavica je uočila oglas za posao u agenciji koja provodi ispitivanje kvalitete i ispravnosti hrane. Iako nema završen fakultet i potrebnu stručnu spremu, Slavica preko Interneta kupuje diplomu odgovarajućeg fakulteta na temelju koje dobiva posao.		
Pavla do kraja rujna treba objaviti izvorni znanstveni članak kako bi osigurala radno mjesto fakultetu. Pavla se odlučuje „poslužiti“ radovima drugih znanstvenika koje je navodila u svome radu ali ih nije navela kao autore.		
Martin je uzeo od Ivana seminarski rad kojeg je predao pod svojim imenom kako bi ispunio uvjet za pristup završnom ispitu.		

Izvadci iz Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu:

Članak 7. | Svaki član sveučilišne zajednice treba se ponašati u skladu s načelom jednakosti i pravednosti na način koji isključuje svaku diskriminaciju, zlostavljanje, uznemirivanje ili iskorištavanje. Sveučilište je dužno osigurati uvjete za ostvarivanje načela jednakosti i pravednosti.

Članak 9. | Od članova akademske zajednice očekuje se da odgovorno, savjesno, profesionalno i etički besprijekorno ispunjavaju sve svoje obveze prema studentima, kolegama i ostalim djelatnicima na Sveučilištu. U svojem djelovanju članovi akademske zajednice slijede načela objektivnosti, nepristranosti, razboritosti, korektnosti, dijaloga i tolerancije.

Članak 11. | [...] nedopustiv je svaki oblik neposredne i posredne diskriminacije temeljen na religiji, etničkoj i nacionalnoj pripadnosti, rasi, spolu, spolnoj orijentaciji, životnome stilu, imovinskom stanju, podrijetlu, obiteljskom i bračnom statusu, trudnoći, obiteljskim obvezama, godinama, invalidnosti, tjelesnom izgledu, političkom opredjeljenju i zdravstvenom stanju.

Članak 15. | Studenti su dužni suzdržavati se od prepisivanja, bez obzira na oblik vrednovanja studentskog rada. Prepisivanjem se smatra nedopušteno primanje i davanje pomoći koje ima cilj na nedopušteni način utjecati na korektnost ocjenjivanje na ispitima i u drugim oblicima vrednovanja rada i rezultata članova akademske zajednice.

Primjer Izjave o akademskoj čestitosti koju potpisuju studenti Sveučilišta u Puli:

Ja, (ime i prezime), kandidat za prvostupnika (područje) ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi. (Iz Pravilnika o završnom radu i završnom koncertu na preddiplomskim sveučilišnim i stručnim studijima Sveučilišta u Puli, 2015.)

“Izbor”, autorica: Tea Gambin, Gimnazija Pula, Pula.
Kreativni natječaj “Podijeli znanje, a ne zadaću” 2014. godine.

Akademska čestitost II

Cilj: približiti učenicima vrijednosti akademske čestitosti i integriteta.

Ishodi: učenik/ca opisuje dugoročne posljedice kršenja akademske čestitosti i integriteta; opisuje potrebne minimalne uvjete za obavljanje određenog posla; definira profesionalnu etiku; nabraja načine osiguranja poštivanja profesionalne etike; nabraja i opisuje etičke kodekse pojedinih struka; prihvata etički kodeks svoje struke; argumentira važnost poštivanja kodeksa struke u obavljanju posla.

Potrebni materijali: tiskan radni list za učenike, papir velikog formata, flomasteri.

14

Tijek aktivnosti:

Na početku aktivnosti s učenicima raspravite sljedeće situacije:

Što biste rekli kad bi znali da je konobar koji vam je poslužio kavu završio automehaničarsku školu.

Što biste rekli kad bi znali da je frizerka koja će vas upravo ošišati markirala s nastave u srednjoj školi.

Što biste rekli kad bi znali da je kirurginja koja će vas upravo operirati prepisivala na predmetu „Kirurgija“.

Što biste rekli kad bi znali da je serviserka kojoj ste donijeli svoj mobilni telefon na servis kupila dozvolu da može servisirati mobitele.

Što biste rekli kad bi znali da je ministrica u Vladi prepisala tuđi rad kako bi diplomirala.

Što biste rekli kad bi znali da je kuhar u vašem omiljenom restoranu preko prijatelja dobio sanitarnu knjižicu.

Što biste rekli kad bi znali da je državni službenik kojim vam rješava poreznu prijavu kupio svoju diplomu.

Tijekom rasprave učenici mogu obrazlagati kako je kod nekih manje a kod drugih više bitno da su bili čestiti tijekom svog školovanja ili da su čestiti u obavljanju svoje profesije.

Važno je napomenuti da je i kod ovih prvih važno da poštuju načela čestitosti i integriteta. U suprotnom to može imati loše posljedice po njih i po druge, poput pružanja usluge loše kvalitete, nemogućnosti zapošljavanja, materijalna šteta na osobnim stvarima drugih osoba, a u nekim slučajevima i ugrožavanja javnog zdravlja.

Nakon rasprave uputite učenike da u manjim skupinama razmisle i rasprave sljedeće pitanje:

Što očekujemo od drugih koji obavljaju određene poslove u društvu?

Ukoliko je potreban plastičniji primjer možete učenicima uputiti i sljedeće pitanje:

Što očekujemo od zidara/liječnice/ministra/kuhara kada obavljaju svoj posao?

Nakon rada u skupinama pozovite učenike da vam predstavite svoje zaključke. Zapišite ih na ploču i ako je potrebno grupirajte istovrsne odgovore.

Kao odgovori se mogu pojaviti da osoba treba imati završenu odgovarajuću školu, proći odgovarajući postupak pripreme, ispunjavati druge uvjete propisane zakonom.

Upitajte učenike

Smatrate li da je su ovo dovoljno uvjeti da netko obavlja određeni posao?; Jesu li potrebni neki dodatni naponi ili uvjeti da bi se obavljao određeni posao?; Smatrate li da je liječnik koji je završio fakultet prije 20 godina i dalje prikladan za biti liječnikom?; Smatrate li da serviser televizora koji je to naučio prije 10 godina?; Što bi trebalo dodatno učiniti?

Važno je napomenuti kako su uvjeti propisani zakonom minimalni uvjeti koji nisu preduvjet dobrog obavljanja posla, pružanja usluga ili obavljanja radova. Postoji nekoliko uvjeta i način koji se koriste kako bi osobe bolje obavljale svoj posao poput

- Licenciranja ili dobivanja dopusnice za obavljanje posla koju se treba redovito obnavljati za što treba ispunjavati dodatne uvjete.
- Trajno stručno usavršavanje i cjeloživotno učenje.

- Članstvo u stručnim udruženjima i komorama je za neke struke obveza (liječnici, fizioterapeuti, odvjetnici, arhitekti i sl.).
- Etički kodeksi struke obvezuju članove stručnih udruženja i komora na više standarde u obavljanju struke a kršenje kodeksa može za posljedicu imati i gubitak članstva ili dopusnice za rad.
- Etika struke ili profesionalna etika koja uključuje ne samo etički kodeks struke nego i nepisana pravila o običajima struke.

Nakon kratkog predavanja podijelite učenike u tri skupine. Svakoj skupini dodijelite jedan etički kodeks s radnog lista (jedan stupac). Uputite učenike da samostalni pročitaju izvatke iz kodeksa, da iz zatim međusobno prokomentiraju i da zajednički, u skupini, izrade plakat kojim objašnjavaju glavne točke kodeksa. Učenici neka se kreativno izraze prilikom izrade plakata.

Pozovite učenike da predstave svoje plakate. Zajednički komentirajte plakate sa sljedećim pitanjima:

Što je cilj ovog načela ili vrijednosti?; Imate li kakvih primjera kršenja?; Od čega i tko se štiti pojedinim načelom ili vrijednosti?

Ukoliko aktivnost provodite u strukovnoj školi, kodeksi navedeni na radnom listu mogu se zamijeniti i kodeksom navedene struke kako bi se isti približio učenicima.

Izvadci iz Kodeksa strukovne etike članova Hrvatske komore arhitekata

(Narodne novine, br. 43/16)

Zaštita okoliša i javnog interesa kao i zaštita trećih osoba prilikom obavljanja zadaća struke najvažnije je pravilo kojim se rukovode članovi Komore u svom djelovanju.

Članovi Komore dužni su u svom radu uzeti u obzir životne potrebe građana i društva.

U obavljanju poziva kao i u privatnom životu članovi Komore dužni su postupati jednako prema svima, bez diskriminacije ili pogodovanja po bilo kojoj osnovi, poštujući pri tome temeljna ljudska prava i slobode te dostojanstvo osoba.

Svaki član Komore ravnopravno predstavlja i snosi odgovornost za ugled Komore pred naručiteljima, tijelima vlasti, drugim institucijama, kao i pred javnosti i građanima. Ugled i dostojanstvo struke član Komore dužan je čuvati kako pri obavljanju poslova tako i ponašanjem u privatnom životu.

Članovi Komore dužni su strukovnu djelatnost obavljati savjesno, u skladu s pravilima struke, dostignućima znanosti i tehnike, razvitkom prostornog uređenja, arhitekture i umjetnosti, te s odredbama ovog Kodeksa.

Članovi Komore ne smiju obavljati djelatnosti koje su nespojive sa strukom i ugledom člana Komore.

Članovi Komore dužni su poštivati autorska prava.

Članovi Komore smiju javno objavljivati samo objektivne i istinite podatke i izjave koje se odnose na struku, izbjegavajući širenje netočnih, preuveličanih ili subjektivnih izjava, a u slučaju dvojbi dužni su zatražiti tumačenje Komore.

Članovi Komore dužni su u obavljanju poslova djelovati kao pouzdani zastupnici ili povjerenici svojih poslodavaca ili naručitelja i izbjegavati sukob interesa.

Članovi Komore dužni su profesionalni ugled graditi na kvaliteti svojih usluga i ne smiju nečasno konkurirati jedni drugima.

Članovi Komore moraju biti savjesni i poštteni u svemu što kažu ili čine, a svoje zadatke obavljati na profesionalan način, pouzdano, neovisno, nepristrano, s punom pažnjom, znanjem i iskustvom.

Članovi Komore trebaju neprestano pratiti razvoj struke i stalno stručno usavršavati svoje profesionalno znanje i vještine na svim područjima važnim za njihovu djelatnost.

Izvadci iz Kodeksa medicinske etike i deontologije

(Narodne novine, br. 55/08 i 139/15)

Liječniku je časna obveza svoje životno usmjerenje i struku posvetiti zdravlju čovjeka.

U tom smislu on će poštovati ljudski život od njegova početka do smrti, promicati zdravlje, sprječavati i liječiti bolest te poštovati ljudsko tijelo i osobnost i nakon smrti.

Liječniku će pomoć pružiti jednako svima bez obzira na dob, spol, rasu, narodnost, vjeru, političko uvjerenje, društveni položaj ili bilo koje druge okolnosti, poštujući pri tome ljudska prava i dostojanstvo osobe.

Svim svojim sposobnostima čuvat će plemenitu tradiciju liječničkog poziva održavajući visoke standarde stručnog rada i etičkog ponašanja prema pacijentu i njegovim bližnjima te zdravim osobama.

U svojem će djelovanju čuvati ugled i dostojanstvo liječničkog staleža i časno se odnositi prema kolegama.

Svoje znanje i umijeće uvijek će odgovorno primjenjivati u skladu s načelima ovoga Kodeksa.

Liječnik će poštovati prava pacijenta smatrajući dobrobit pacijenta svojom prvom i osnovnom brigom.

Svoj će posao obavljati stručno i etički besprijeekorno, ne iskorištavajući pacijenta niti emotivno, niti tjelesno niti materijalno.

Osim redovite nagrade za liječnički rad, u obliku plaće ili honorara i zadovoljstva da je pomogao pacijentu, drugo stjecanje materijalne ili bilo koje druge koristi iz njegova liječničkog rada protivno je ovom Kodeksu.

Poštovat će pravo duševno sposobnog i svjesnog pacijenta da dobro obaviješten slobodno prihvati ili odbije pojedinog liječnika, odnosno preporučenu liječničku pomoć. Kad pacijent nije sposoban o tome odlučivati, o tome odlučuje njegov zastupnik. Ako zastupnik nije nazočan, liječnik će, ako se s odlukom ne može pričekati, primijeniti, po svom znanju, najbolji način liječenja.

Obveza je liječnika stalno obrazovanje i praćenje napretka u struci.

Liječnik će čuvati svoj stručni ugled i neovisnost, ne pristajući da mu se ime ističe i povezuje s trgovačkim aktivnostima radi stjecanja osobne koristi. Izbjegavat će stjecanje i širenje ugleda samoisticanjem i netočnim samooглаšavanjem u sredstvima javnog priopćavanja.

Izvadci iz Etičkog kodeksa državnih službenika

(Narodne novine, br. 40/11 i 13/12)

Državni službenik u obavljanju dužnosti primjenjuje načela državne službe i etička načela ponašanja državnih službenika, propisana Zakonom o državnim službenicima, Etičkim kodeksom i drugim propisima.

Državni službenik dužan je u okviru svojih nadležnosti osigurati ostvarivanje prava, poštivanje integriteta i dostojanstva građanina i drugih državnih službenika bez diskriminacije ili povlašćivanja na osnovi dobi, nacionalnosti, etničke ili socijalne pripadnosti, jezičnog i rasnog podrijetla, političkih ili vjerskih uvjerenja ili sklonosti, invalidnosti, obrazovanja, socijalnog položaja, spola, bračnog ili obiteljskog statusa, spolne orijentacije ili na bilo kojoj drugoj osnovi.

U obavljanju privatnih poslova državni službenik ne smije se koristiti službenim oznakama ili autoritetom radnog mjesta u državnoj službi.

U odnosu prema građanima državni službenik postupa profesionalno, nepristrano i pristojno.

Državni službenik dužan je u obavljanju službene dužnosti primjenjivati stručno znanje na način da građanima pomaže u ostvarivanju njihovih prava, postupajući u skladu s načelom ustavnosti, zakonitosti i zaštite javnog interesa.

Državni službenik ne smije u obavljanju državne službe zloupotrijebiti ovlasti i položaj u svrhu ostvarivanja materijalne ili druge koristi za sebe ili drugu pravnu i fizičku osobu.

Državni službenik ne smije koristiti u nedozvoljene svrhe službene informacije o djelovanju i radu državnog tijela u kojem je zaposlen, odnosno odavati službene tajne koje je saznao za vrijeme obavljanja svojih dužnosti.

Državni službenik ne smije koristiti svoj položaj kako bi utjecao na odluku zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti ili donošenje političke odluke.

“Odgovornost”, autorica: Antonia Dabo, Gimnazija Pula, Pula.
Kreativni natječaj “Podijeli znanje, a ne zadaću” 2014. godine.

Kako citirati?

Cilj: naučiti učenike osnovnim pravilima citiranja i navođenja bibliografskih jedinica.

Ishodi: učenik/ica: razlikuje citiranje i parafraziranje; opisuje osnovna načela citiranja i parafraziranja; ispravno citira i parafrazira; definira bibliografsku jedinicu; nabraja osnovne dijelove bibliografske jedinice; pronalazi i ispravno bilježi jednostavne bibliografske jedinice.

Potrebni materijali: tiskani radni list za učenike.

18

Tijek aktivnosti:

Za potrebne ove nastavne pripreme korištene su „Upute suradnicima“ znanstvenog časopisa „Sociologija i prostor“ kako su objavljeni na mrežnom portalu „Hrčak“ (http://hrcak.srce.hr/upute/upute_autorima_Sociologija_i_prostor.pdf). Ako u svome radu primjenjujete neki drugi sustav citiranja ovu pripremu prilagodite tom sustavu

Na početku aktivnosti s učenicima se podsjetite na definiciju autorstva i načina kako se poštuje autorstvo drugih u glazbi, izumima, umjetnosti.

U znanstvenom i književnom području autorstvo se poštuje tako da se rad drugih, bilo da se taj rad citira ili parafrazira, jasno i nedvosmisleno navede. Učenicima je važno razjasniti razliku između izravnog prenošenja tuđega rada – citiranja – i prenošenja rada drugih vlastitim riječima – parafraziranja.

Uputite učenike da na radnom listu pročitaju dva odlomak ispod naslova „Citiranje u tekstu“. Upitajte ih

Prepoznajete li koji je dio citiran?; Kako je citat označen?; Što se nalazi u zagradi?

Kada se koristi ovaj sustav citiranja, navod drugog/ih autora stavlja se pod navodnike. Iza citata, u zagradu, stavljaju se prezimena autora, godina izdavanja publikacije te broj stranice gdje se navod nalazi. Važno je učenicima naglasiti kako je u svakom slučaju jasno naglasiti koji dio navoda je prenesen što se čini navodnicima, te odakle je taj navod uzet što se čini navođenjem izvora. Kod većih citata uobičajeno je da se isti istakne pomicanjem u desnu stranu.

Kod parafraziranja odnosno prepričavanja vlastitim riječima biti tuđeg rada navodi se samo autor i godina izdanja publikacije koja se parafrazira. Kao primjer parafraziranja, uputite učenike da pročitaju odlomak na radnom listu pod naslovom „Parafraziranje“.

Na kraju svakoga rada potrebno je navesti literaturu koju smo koristili kako bi čitatelji mogli vidjeti kojim smo se izvorima služili prilikom izrade svoga rada.

Uputite učenike da pročitaju tekst na radnom listu koji počinje s „Bibliografska jedinica“. Raspravite s učenicima definiciju te zajedno nabrojite koje su glavne sastavnice bibliografske jedinice.

Zatim uputite učenike da u bibliografskoj jedinici navedenoj pod „Knjiga s jednim autorom:“ identificiraju (a) ime i prezime autora, (b) godinu izdanja, (c) naziv publikacije, (d) mjesto izdavanja i (e) izdavača. Isto učinite i za ostale navedene jedinice.

Na kraju aktivnosti možete uputiti učenike da pronađu i napišu punu bibliografsku jedinicu za neki od udžbenika koje koriste u školi.

Citiranjem odvajamo svoje riječi/rad od riječi/rada od drugih osoba. Prilikom citiranja potrebno je (a) citirani dio staviti u navodnike i (b) označiti odakle je citirani dio preuzet.

Radove drugih osoba možemo i prenijeti svojim riječima kada želimo objasniti bit nekog rada. Tada taj rad preporučavamo odnosno parafraziramo.

Citiranje u tekstu:

Medijska pismenost, odnosno razvoj kompetencija za razumijevanje medija postaje sve važniji posebno uzimajući u obzir fenomene posljednjih godina. Provedena su istraživanja koja pokazuju kako „su njihove tehnološke vještine razvijene, nemaju dovoljno razvijenu kritičku svijest i ne posjeduju vještine medijske pismenosti“ (Gospodnetić i Morić, 2014.: 53).

Medijska pismenost, odnosno razvoj kompetencija za razumijevanje medija postaje sve važniji posebno uzimajući u obzir fenomene posljednjih godina. Gospodnetić i Morić su u svom istraživanju pokazali da mladi imaju vrlo visoke vještine korištenja tehnologija ali „nemaju dovoljno razvijenu kritičku svijest i ne posjeduju vještine medijske pismenosti“ (2014.: 53).

Citiranje većeg dijela teksta:

Mediji su važan čimbenik u oblikovanju mišljenja javnosti o mladima kako su to pokazali Gospodnetić i Morić:

„Mladi su podzastupljeni u medijima u političkim, ekonomskim i poslovnim temama, temama o religioznosti, zdravlju i prirodi i okolišu. Mora se naglasiti kako su pak previše zastupljeni u „laganim“ temama koje uključuju zabavu, modu i sport. To sve vodi do vrlo negativnog prikaza mladih u medijima. Mladi su, po mišljenju svih ispitanika, u medijima uglavnom prikazani kao apolitični, nasilni, nesamostalni i nekreativni, ali pomalo nepristojni, nezainteresirani i netolerantni“ (2014.: 53).

Parafraziranje:

Važan uvid o odnosu mladih i medija daje istraživanje koje su proveli Gospodnetić i Morić (2014). U svome istraživanju „Mladi i mediji u Hrvatskoj“ oni opisuju kontekst odnosa mladih i medija, te donose rezultate svoga istraživanja na temelju kojeg daju preporuke. U svojim preporukama između ostaloga naglašavaju važnost uvođenja sustavnog medijskog opismenjavanja učenika što bi trebalo utjecati na kvalitetu njihovog budućeg života, ali i na kvalitetu hrvatske demokracije.

Bibliografska jedinica je bilješka u popisu izvora na kraju akademskog rada na koju upućuje uputa na izvor; sadrži sve relevantne podatke za identifikaciju bibliografskog izvora s kojega je u akademski rad, bilo izravno (citiranjem) bilo neizravno (parafraziranjem), prenesen zaštićen informacijski sadržaj (Janović, 2013.: 7).

Kako bi bibliografska jedinica bila potpuna treba sadržavati: (a) ime i prezime autora, (b) godinu izdanja, (c) naziv publikacije, (d) mjesto izdavanja i (e) izdavača.

Knjiga s jednim autorom:

Reškovac, T. (2014). *Filozofija morala: udžbenik etike za četvrti razred srednjih škola*. Zagreb: Profil.

Knjiga s dva autora:

Gospodnetić, F i D. Morić (2014). *Mladi i mediji u Hrvatskoj*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja.

Tekst u časopisu:

Perasović, B. (2008). Rastafarijanstvo u Hrvatskoj. *Sociologija i prostor*, 177/178 (3/4): 301-320.

Tekst u zborniku:

Morić, D. (2011). Volontiranje i mladi - stavovi i iskustva, u: Bužinkić Emina i Rajković Monika (Ur.). *Fokus: mladi. 4. bilten Studija o mladima za mlade*. Zagreb: Mreža mladih Hrvatske.

Plagiranje

Cilj: senzibilizirati učenike na izbjegavanje plagiranja.

Ishodi: učenik/ica definira plagijat; uočava i razlikuje citiranje i parafraziranje, ispravno citira.

Potrebni materijali: tiskani radni list za učenike, računalo, projektor, pristup Internetu.

Tijek aktivnosti:

Na početku aktivnosti prikazite učenicima kratki film sa sljedeće poveznice: https://www.ktf.unist.hr/images/stories/repositorij/akademski_neprihvatljivo_ponasanje/Plagiranje.mp4 (do 5:17).

Nakon kratkog filma pokrenite raspravu s učenicima sljedećim pitanjima:

Što se dogodilo u filmu?; Što je studentica napravila?; Zašto je to napravila?; Koja je reakcija profesora?; Što je studentica trebala napraviti kako se ne bi našla u ovoj situaciji?.

S učenicima pokušajte izraditi zajedničku definiciju za pojam „plagiranje“ te je usporedite s definicijom iz Hrvatske enciklopedije koja kaže:

plagijat (njem. Plagiat < franc. plagiat, prema lat. plagiūm: otimanje, krađa), slijepo oponašanje, odn. prisvajanje tuđega djela, u cjelini ili u pojedinim odlomcima.

Nakon rasprave o dvjema definicijama, prikazite učenicima ostatak kratkog filma. Potaknite raspravu s učenicima sljedećim pitanjima:

Kakav je stav akademske zajednice o plagiranju?; Što se štiti neprihvatanjem plagiranja?

Važno je napomenuti kako plagijat nije prihvatljiv samo u akademskoj zajednici već u svim ostalim područjima rada gdje se zahtijeva pismeno izražavanje svojih misli te je stoga univerzalno pravilo.

Nakon što je rasprava zaključena uputite učenike da pročitaju prvi stupac na radnom listu te ga usporede s tekstom u drugom stupcu. Neka podcrtaju ili na neki drugi način označe u drugom stupcu plagirane dijelove. Provjerite zajedno što su učenici pronašli.

Uputite učenike da, na temelju znanja iz prethodne aktivnosti, ispravno citiraju navedeni tekst u trećem stupcu. Raspravite s učenicima ispravno citiranje teksta.

Ispravno citiranje bi trebalo izgledati na sljedeći način:

Živimo u vremenu visoke tehnologije i trenutne komunikacije gdje mladi jako dobro funkcioniraju. Mladi su danas iznimno tehnološki vješti i spretno koriste računala, medije i druge uređaje za komunikaciju. Ono što zabrinjava jest da „nemaju dovoljno razvijenu kritičku svijet i posjeduju vještine medijske pismenosti“ (Gospodnetić i Morić, 2014.: 53).

Uputite učenike da pročitaju tekst u prvom stupcu druge tablice te da ga usporede s tekstom u drugom stupcu. Neka podcrtaju ili na neki drugi način označe u drugom stupcu plagirane dijelove. Ovaj slučaj je složeniji jer se radi o kombinaciji citiranja i parafraziranja. Masnim slovima su označeni dijelovi koji su citirani dok su kurzivom označeni navodi koji su prepričani.

Svi ćemo se složiti da u mlade treba ulagati. Oni su nositelji budućnosti ovog društva, **nositelj inovacija i vitalnosti**. Mladi su ti koji mogu sadašnje stanje stvari **vrlo dobro izazvati svojim novim pogledom na njih** i *razviti nove ili promijeniti stare vrijednosti*. Upravo zato *ne smijemo mlade gledati kao jedinstvenu dobnu skupinu koja ima jedan cilj: odrasti i preuzeti neke postojeće i unaprijed određene uloge*.

S učenicima raspravite koji bi bio najbolji način da se u drugom primjeru jasno i nedvosmisleno istakne referenca na rad iz kojeg je navod preuzet i prepričan.

Originalni tekst	Plagirani tekst	Ispravno citirani tekst
Nadalje, pokazalo se da mladi imaju razvijene tehnološke vještine u korištenju medija te većina njih šalje elektroničku poštu s privitcima, štiti svoje računalo, mijenja postavke privatnosti te koristi internet za uspostavljanje telefonskih poziva. Međutim, rezultati su pokazali da, iako su njihove tehnološke vještine razvijene, nemaju dovoljno razvijenu kritičku svijest i ne posjeduju vještine medijske pismenosti. Gospodnetić, F i D. Morić (2014). <i>Mladi i mediji u Hrvatskoj</i>. Zagreb: Forum za slobodu odgoja, str. 53.	Živimo u vremenu visoke tehnologije i trenutne komunikacije gdje mladi jako dobro funkcioniraju. Mladi su danas iznimno tehnološki vješti i spretno koriste računala, medije i druge uređaje za komunikaciju. Ono što zabrinjava jest da nemaju dovoljno razvijenu kritičku svijet i posjeduju vještine medijske pismenosti.	

Originalni tekst	Plagirani tekst	Ispravno citirani tekst
Bez ulaganja u mlade, nema ni sadašnjosti. Upravo su mladi ona kohorta društva koja je nositelj inovacija i vitalnosti, upravo su mladi ti koji postojeće strukture mogu vrlo dobro izazvati svojim novim pogledom na njih i predložiti utemeljenje novih ili korigiranje starih vrijednosti. Mlade ne smijemo gledati kao monolitnu, homogenu dobnu skupinu kojoj je isključivi cilj odrasti i preuzeti neke ustaljene, a za njih predviđene društvene uloge. Kovačić, M. i B. Čulum (2015). <i>Teorija i praksa rada s mladima: prilog razumijevanju rada s mladima u hrvatskom kontekstu</i>. Zagreb: Mreža mladih Hrvatske, str. 64.	Svi ćemo se složiti da u mlade treba ulagati. Oni su nositelji budućnosti ovog društva, nositelj inovacija i vitalnosti. Mladi su ti koji mogu sadašnje stanje stvari vrlo dobro izazvati svojim novim pogledom na njih i razviti nove ili promijeniti stare vrijednosti. Upravo zato ne smijemo mlade gledati kao jedinstvenu dobnu skupinu koja ima jedan cilj: odrasti i preuzeti neke postojeće i unaprijed određene uloge.	

Korištena literatura

Bajkuša, M. (2016). *Građanski odgoj i obrazovanje u prijedlogu Cjelovite kurikularne reforme: istraživačko izvješće s preporukama*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja. Pregledano 4.2.2017. (<http://www.fso.hr/wp-content/uploads/2016/05/2016-04-29-GOOD-FSO-Analiza.pdf>)

Bratović, E. (2014). *Percepcija sitne korupcije i neetičnoga ponašanja u hrvatskim srednjim školama: izvještaj istraživanja*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja. (<http://www.fso.hr/wp-content/uploads/2014/12/Bratovic-Percepcija-sitne-korupcije.pdf>)

Etički kodeks državnih službenika, *Narodne novine* broj 40/11 i 13/12.

Gospodnetić, F i D. Morić (2014). *Mladi i mediji u Hrvatskoj*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja. (<http://www.fso.hr/wp-content/uploads/2015/12/Moric-Gospodnetic-Youth-and-Media-HRV.pdf>)

Hrvatska enciklopedija (2017). *Plagijat*. Pregledano 2.2.2017. (<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=48551>).

International Baccalaureate Organization (2014). *Effective citing and referencing*. Pregledano 30.1.2017. (<http://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/brochures/effective-citing-and-referencing-en.pdf>).

Janović, T. (2013). *Citiranje, parafraziranje i upućivanje u izvore u akademskih radovima: Skripta*. Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu. Pregledano 3.2.2017. (https://www.hrstud.unizg.hr/images/50014310/Citiranje_parafriranje_i_upucivanje_na_izvor_e_skripta.pdf)

Kodeks medicinske etike i deontologije, *Narodne novine* broj 55/08, 139/15.

Kodeks strukovne etike članova Hrvatske komore arhitekata, *Narodne novine* broj 43/16.

Kovačić, M. i B. Čulum (2015). *Teorija i praksa rada s mladima: prilog razumijevanju rada s mladima u hrvatskom kontekstu*. Zagreb: Mreža mladih Hrvatske. (http://www.mmh.hr/files/ckfinder/files/MMH-rad%20s%20mladima-digitalna%20verzija_.pdf).

Lilek, M. (2017). Čak 63% učenika: za fakultet je veza važnija od učenja. *Jutarnji list*. Pregledano 4.2.2017. (<http://www.jutarnji.hr/vijesti/obrazovanje/cak-63-ucenika-za-fakultet-je-veza-vaznija-od-ucenja/5537155/>)

Price-Mitchell, M. (2015). Creating a Culture of Integrity in the Classroom. *Edutopia.org*. Pregledano 4.2.2017. (<https://www.edutopia.org/blog/8-pathways-creating-culture-integrity-marilyn-price-mitchell>)

Sociologija i prostor (2017). *Upute suradnicima*. Pregledano 28.1.2017. (http://hrcak.srce.hr/upute/upute_autorima_Sociologija_i_prostor.pdf)

Sveučilišta Jurja Dobile u Puli (2015). *Pravilnik o završnom radu i završnom koncertu na preddiplomskim sveučilišnim i stručnim studijima*. Pregledano 1.2.2017. (http://www.unipu.hr/uploads/media/Pravilnik_o_završnom_radu-završnom_koncertu.pdf)

Sveučilište u Splitu (2009). *Etički kodeks Sveučilišta u Splitu*. Pregledano 1.2.2017. (<http://www.unist.hr/Portals/0/docs/sveuciliste/Eticki-kodeks-nacrt-24072009.pdf>)

Sveučilište u Zagrebu (2007). *Etički kodeks Sveučilišta u Zagrebu*. Pregledano 1.2.2017. (http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/O_Sveucilistu/Dokumenti_javnost/Propisi/Pravilnici/Eticki_kodeks.pdf)

The Center for Academic Integrity (1999). *The Fundamental values of academic integrity*. Pregledano 4.2.2017. (<http://www.academicintegrity.org/ica/assets/FVProject.pdf>)

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama, *Narodne novine* broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17.

Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, *Narodne novine* broj 167/03, 79/07, 80/11, 141/13 i 127/14.

FSO publikacije

Naše publikacije možete preuzeti s našim mrežnih stranica.

Niz "Kako s učenicima razgovarati o"

1. "Svi smo mi djeca ovoga svijeta. Kako s učenicima razgovarati o izbjegličkoj krizi" (<http://www.fso.hr/wp-content/uploads/2015/11/Svi-smo-mi-v2-zavrsno.pdf>)
2. Kako s učenicima razgovarati o akademskoj čestitosti i plagiranju

Ostale publikacije vezane za program "Obrazovanje protiv korupcije" koje se mogu preuzeti:

Bajkuša, M. (2012) *Obrazovanje protiv korupcije: prijedlozi nastavnih jedinica povodom Međunarodnog dana borbe protiv korupcije*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja. (http://www.fso.hr/wp-content/uploads/2012/12/2012_Obrzovanjem-protiv-korupcije.pdf)

Bajkuša, M. (Ur.) (2013). *Obrazovanje protiv korupcije: prijedlozi nastavnih jedinica*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja. (http://www.fso.hr/wp-content/uploads/2013/11/2013_OPK_nastavne-pripreme.pdf)

Brala, D., Popinjač, M. i Prpić, M. (2014). *Obrazovanje protiv korupcije: zbirka nastavnih jedinica*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja. (<http://www.fso.hr/wp-content/uploads/2014/04/Brala-Popinjac-Prpic-Obrazovanje-protiv-korupcije-2014.pdf>)

Brala, D., Popinjač, M. i Prpić, M. (2014). *Podijeli znanje, a ne zadaću: zbirka učeničkih radova*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja. (<http://www.fso.hr/wp-content/uploads/2014/04/Brala-Popinjac-Prpic-Podnijeli-znanje-a-ne-zadacu-2014.pdf>)

Bratović, E. (2014). *Percepcija sitne korupcije i neetičnoga ponašanja u hrvatskim srednjim školama: izvještaj istraživanja*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja. (<http://www.fso.hr/wp-content/uploads/2014/12/Bratovic-Percepcija-sitne-korupcije.pdf>)

Pratite nas na Facebooku, Twitteru i Instagramu.

Posjetite www.fso.hr

